УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Датум 31.05.2017.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао комисију

Научно-наставно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду, 31.05.2017.

Одлуком Научно-наставног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду образована је комисија за оцену подобности докторанта „Когнитивни културни модели и принципи учтивости у академском дискурсу: Србија и Шпанија као студије случаја“.

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора у звање и назива факултета, установе у којој је члан комисије запослен:

1. Др Јелена Филиповић, редовна професорка Филолошког факултета Универзитета у Београду, 30. децембар 2010.
2. Др Ана Кузмановић Јовановић, ванредна професорка Филолошког факултета Универзитета у Београду, 15. јун 2016.
3. Др Драган Станојевић, доцент Филозофског факултета Универзитета у Београду, 15. март 2016.

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Јелена Ковач рођена је 1983. године у Сарајеву. У Београду је завршила основну школу и Филолошку гимназију, смер класични језици. Дипломирала је 2011. године на Филолошком факултету Универзитета у Београду на Катедри за иберијске студије, где је завршила и мастер студије 2012. године. Од 2012. године похађа докторске студије и ради као сарадница у настави на Катедри за иберијске студије Филолошког факултета Универзитета у Београду. Повремено се бави писаним превођењем. Области њеног научног интересовања су социолингвистика, когнитивна лингвистика, прагматика, примењена лингвистика и сефардске студије. До сада је објавила више оригиналних научних и стручних радова у домаћим часописима и учествовала на неколико научних конференција и семинара у земљи, као и на неколико научних семинара у иностранству. Говори шпански, енглески и немачки језик.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Ковач, Јелена М. „Теорија учтивости у спрези са индиректним говорним чиновима: социопрагматички приступ дискурсу“. Свеске, бр. 123, Панчево, 2017, стр. 101-106.

Бошковић, Ивана В. и **Ковач, Јелена М.** (у штампи). ”La vida de los sefardíes de Sarajevo entre las dos Guerras Mundiales“, у: Пејовић, Анђелка et al. Зборник радова са Прве националне конференције Хиспанистика у српској култури и науци, одржаној на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу 28-29. новембра 2014. године, стр. 211.

Бошковић, Ивана В. и **Ковач, Јелена М.** ”La vida de los sefardíes en Belgrado - la identidad sefardí: ¿perdida o preservada?“. Наслеђе, часопис за књижевност, језик, уметност и културу, година XII/број 33, Крагујевац:

Филолошко-уметнички факултет, 2016, стр. 237-249.

Ковач, Јелена М. „Идиоматски изрази са бојама у настави страних језика са посебним освртом на шпански као Л2: предлог додатних вежбања за наставу од нивоа Б1 до нивоа Ц1“. Иновације у настави, часопис за савремену наставу, вол. 29, бр. 2, Београд: Учитељски факултет, 2016, стр. 117-126.

Ковач, Јелена М. „Истраживања угрожених језика у породичном, образовном домену и домену локалне заједнице са циљем одржања језика и језичке ревитачлизације“. Липар, часопис за књижевност, језик, уметност и културу, Година XV/Број 54, Крагујевац: Универзитет у Крагујевцу, 2014, стр. 9-26.

Ковач, Јелена. „Одабир шпанског језика као изборног предмета на Филолошком факултету у Београду под утицајем језичких идеологија и ставова према шпанском језику“, у: Зборник са VI научног скупа младих филолога Србије, савремена проучавања језика и књижевности, Година VI, Крагујевац: Универзитет у Крагујевцу, 2014, стр. 437-444.

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата, комисија сматра да кандидат Јелена Ковач испуњава све услове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА
НАПОМЕНА:

За ментора је предложена др Јелена Филиповић, редовна професорка Филолошког факултета Универзитета у Београду, Катедра за иберијске студије.

Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација.

Filipović, Jelena. 2015. *Transdisciplinary approach to language study. The complexity theory perspective*. London: Palgrave Macmillan.

Филиповић Јелена & Оливера Дурбаба (eds). 2014. *Језици у образовању и језичке образовне политике [Languages in education and language education policies]*. Београд: Филолошки факултет Универзитета у Београду/Чигоја.

Kuzmanović, Ana, Jelena Filipović, Jasna Stojanović & Jelena Rajić (eds.). 2014. *Estudios hispánicos en el siglo XXI*. Beograd: Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu/Čigoja.

Filipović , J. & A. Jovanović. 2016. Academic maturation and metacognitive strategies in academic research and production. *Universal Journal of Educational Research*, 4(6): 1442-1451.

Филиповић, Јелена. 2016. Лаж, превара, филозофија морала и наративна мрежа Малих радости суботе Александра Мекол Смита [Lie, deception, philosophy of ethics and the narrative network of The comforts of muddy Saturdays by Alexander McCall Smith]. *Култура [Culture]*, 150: 12-43.

Vučo, Julijana & Jelena Filipović (eds.). 2012. *Filološka istraživanja danas. Jezik i društvo/ Philological Research Today. Language in Society*. Beograd: Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu.

Filipović Jelena. 2009. *Moć reči: Ogledi iz kritičke sociolingvistike [The social power of words: Essays on critical sociolinguistics]*. Beograd: Zadužbina Andrejević.

Filipović, Jelena. 2013. Perspectivas de género en el discurso escolar y educativo en España y en Serbia, *Colindancias*, 4: 225-234.

Filipović, Jelena. 2011. Gender and power in language standardization of Serbian. *Gender and Language.* 5(1): 111-131.

Комисија сматра да проф. др Јелена Филиповић испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област критичке социолингвистике, когнитивне антропологије и критичке анализе дискурса.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА:

1. формулације назива тезе (наслова)

Комисија закључује да је радни назив тезе „Когнитивни културни модели и принципи учтивости у академском дискурсу: Србија и Шпанија као студије случаја“ прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. предмета (проблема) истраживања

Опис теме: Предмет овог научног истраживања представљају когнитивни културни модели у спрези са принципима учтивости који се користе у академском дискурсу у Србији и Шпанији. Будући да оба концепта, како културни модели, тако и учтивост, представљају скупове друштвеног знања и норми које регулишу понашање људи у друштву како би успешно функционисали (в. Holland & Quinn, 1995; Escandell Vidal, 2006; Filipović, 2009), ауторка је одабрала да повеже поменуте појмове очекујући да ће управо академски дискурс показати како културни модели и принципи учтивости међусобно значајно корелирају. Реч је о компаративном интердисциплинарном истраживању у коме се концепти у фокусу рада посматрају из перспективе критичке социолингвистике, когнитивне антропологије, као и критичке анализе дискурса. Путем анализирања академског дискурса, који се одвија између професора и студената докторских академских студија на универзитетима у Србији и Шпанији, ауторка ће настојати да издвоји и анализира културне моделе који утичу на употребу принципа учтивости у академским заједницама две земље. С обзиром на то да у академском дискурсу постоји различит однос друштвене моћи, дакле неједнак однос међу саговорницима, разумевање употребе одређених језичких образаца у интеракцији пружа „јаснији увид у структуру културних модела и разоткрива идеолошке постулате који формирају наше виђење света који нас окружује“ (Filipović, 2009: 19), као и то да се структура друштвених и говорних заједница налази у директној корелацији са језичким изборима које правимо сваки пут када ступамо у друштвене интеракције (Filipović, 2015: 1). Када је реч о комуникацији у академској заједници, полази се од претпоставке да су студенти без моћи у овом процесу, тако да начини комуникације откривају процесе борбе и преговарања унутар академског поља. Стога ће се друштвени контекст у коме се обавља интеракција посматрати као значајна ванјезичка варијабла (Filipović, 2009: 48). У критичким приступима који су усмерени на начин на који се друштвени односи проживљавају у језику, језик није само средство изражавања или комуникације, већ он представља праксу која гради односе међу људима, а која је конструисана од стране самих говорника. Кроз језик говорници схватају себе, своје друштвено окружење, његове могућности и друштвену перспективу (Norton & Toohey, 2004 : 1). С обзиром на чињеницу да у разговору не учествују увек саговорници који имају равноправан однос, који не деле исте комуникацијске циљеве, нити су предмет разговора теме погодне да се о њима говори на отворен, тј. на потпуно директан начин, прибегава се индиректним начинима исказивања поруке, што се управо постиже кроз принципе теорије учтивости (енгл. *Politeness Theory*) (Brown & Levinson, 1987). С друге стране, као чланови друштвене заједнице, поседујемо одређене културне моделе који обликују наше поимање света, ставове, веровања, а самим тим и друштвену стварност. Културни модели, као друштвени систем знања које морамо да поседујемо уколико желимо да будемо прихваћени у друштвеним заједницама у оквиру којих функционишемо, утичу на понашање већине или свих чланова заједнице (Filipović, 2009: 19). Будући да језик чини саставни део културе и друштва, однос између језика и културе, односно интеракција између самог језика, мисли и поимања света, представља значајно место у лингвистичкој науци (Filipović, 2009: 110). Алесандро Дуранти (Alessandro Duranti) (2003: 323) указује управо на то да се у америчкој антропологији језик поима као култура, односно да ова два концепта нису оделита, као и да се језик користи у одређеним контекстима као говорни догађај. Према Делу Хајмзу (Dell Hymes) (1980: 16-17) културне вредности и веровања, друштвене улоге иинституције, друштвена историја и екологија неке заједнице, морају се испитивати с обзиром на њихов положај у комуникативним догађајима и обрасцима, баш као што и било који аспект друштвеног живота може бити предмет проучавања. Језички код, или пак câм говор, не сме се сматрати завршеним скупом података, већ се „мора имати у виду друштвена заједница у улози контекста, односно скуп личности, па се затим морају проучавати њене комуникативне активности у целини, тако да ту свака употреба канала или кода добије своје место – у улози dêла средстава које чланови дате друштвене заједнице користе“ (Hajmz, 1980: 16). Поред когнитивне лингвистике која је углавном заинтересована за истраживање значења у језицима у оквиру језичких модела заснованих на употреби језика (Filipović, 2009: 112), концептом културних модела бави се и когнитивна антропологија, усмеравајући се на истраживање знања, тј. сазнања или когниције, које је људима потребно како би изражавали културно прихватљиве ствари о свету око себе (Holland&Quinn, [1987] 1995: 4-5). Претпоставка когнитивне лингвистике јесте да постоји низ когнитивних културних модела који нам помажу да изградимо сопствено знање о свету, те самим тим да се снађемо у различитим животним контекстима. Стога, културни модели су когнитивног карактера, садрже све

информације које су потребне за успешно деловање појединца у различитим комуникативним ситуацијама унутар једне говорне заједнице (Filipović, 2009: 112). Култура и когниција представљају узајамно повезане концепте будући да су људи већину ствари које знају о свету око себе, и начину на који он функционише, научили од других, званично или незванично, намерно или ненамерно (D'Andrade, 1981: 179). Када је реч о критичкој социолингвистици, ова научна дсциплина настоји да одреди на који начин су повезани друштвени односи и језичка пракса, односно како језичка пракса „доприноси друштвеној неједнакости и дисбалансу у расподели друштвене моћи", истражујући језичку употребу, језичке варијације и ставове говорника према дискурсу (Filipović, 2009: 135). Као што је раније наведено, језик сам по себи представља део културе, али и саму културу (Duranti, 2003), стога и његова употреба подлеже одређеним правилима друштвених заједница. Приликом употребе језика у сврхе формирања дискурса, користе се различити елементи и структуре које имају за циљ да доведу до остваривања комуникације између саговорникâ и успешног преношења поруке (Mey, 2001: 5). Без обзира на то којој друштвеној заједници или друштвеној групи припадају, говорници имају различите комуникацијске намере, тако да коришћењем језика и одређених језичких принципа они остварују различита дејства у дискурсу (Бугарски, 1995: 46). Мотивација за одабир академске заједнице за предмет овог истраживања произлази из чињенице да академска заједница представља једну од веома важних друштвених заједница која поседује одређени утицај у друштву, као и из претпоставке ауторке да су управо у оквиру ове заједнице на снази традиционални културни модели који јасно одређују на који начин треба да се постави свако од учесника у дискурсу, користећи притом учтиве структуре као принцип који регулише и доводи у равнотежу друштвену дистанцу (Leech, 1983: 83). Стога, препозната је потреба да се дебата о културним моделима прошири на академско поље, као и да се упореде два друштвено-културна контекста, српски и шпански, полазећи од претпоставке да су обе заједнице врло традиционалне.

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложеношћу, актуелношћу и значајем у областима дисертације.

3. Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидат је приложио библиографију од 82 библиографске јединице релевантне за истраживање. Овде наводимо јединице најзначајније за истраживање:

•Ajduković, M. (2007). Metodološki pristup empirijskom istraživanju kvalitete studija na Pravnom fakultetu. Projekat »Razvoj modela unaprjeđivanja kvaliteta studija na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu«.

<https://www.pravo.unizg.hr/_download/repository/Metodoloski_pristup.pdf>.

Приступљено: 09.04.2017. године.

• Ajduković, M. (2014). Kako izvještavati o kvalitativnim istraživanjima? Smjernice za istraživače, mentore i recenzente, *Ljetopis socijalnog rada*, 21 (3): 345-366.

• Bender, A, Hutchins, E. & Medin, D. (2010). Anthropology in Cognitive Science. *Topics in Cognitive Science*, 2 (3): 374-385.

• Bloom, A. H. (1981). *The linguistic shaping of thought: a study in the impact of language on thinking in China and the West*. Hillsdale, N. J.: Erlbaum.

• Boroditsky, L. (2011). How language shapes thought. *Scientific American*, 304 (2): 62-65.

• Brown, P. & Levinson, S. C. (1987). *Politeness: Some Universals in Language Usage*. UK: Cambridge University Press.

• Brown, P. (2006). Cognitive anthropology. In: C. Jourdan, K. Tuite (eds.), *Language, Culture and*

Society. *Key Topics in Linguistic Anthropology*. Cambridge University Press, pp. 96-114.

• Brown, R. W. & Lenneberg, E. H. (1954). A study of language and cognition. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 49: 454-462.

• Бугарски, Р. (1995). *Увод у општу лингвистику*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

• Bugarski, R. (1986). *Jezik u društvu*. Beograd: XXvek.

• Bugarski, R. (2005). *Jezik i kultura*. Beograd: XXvek.

• Carnoy, M. & Levin, M. (1985). *Schooling and work in the democratic state*. Palo Alto, CA: Stanford University Press.

• Cutting, J. (2002). *Pragmatics and Discourse. A resource book for students*. London and New York: Routledge.

• D'Andrade, R. G. (1981). The Cultural Part of Cognition. *Cognitive Science*, 5: 179-195.

• D'Andrade, R. G. (1984). Cultural meaning systems. In: R. A. Shweder & R. A. Levine (eds.), *Culture Theory: Essays on Mind, Self and Emotion*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 88-119.

• D'Andrade, R. G. (1989). Culturally based reasoning. In: A. Gellatly, D. Rogers, & J. A. Sloboda (eds.), *Cognition and social worlds*. Oxford, UK: Oxford University Press, pp. 132-143.

• D'Andrade, R. & Strauss, C. (eds.). (1992a). *Human Motives and Cultural Models*. Cambridge: Cambridge University Press.

• D'Andrade, R. G. (1992b). Schemas and Motivation. In: R. G. D'Andrade and C. Strauss (eds.), *Human Motives and Cultural Models*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 23-44.

• D'Andrade, R. G. (1995). *The Development of Cognitive Anthropology*. Cambridge: Cambridge University Press.

• Duranti, A. (2003). Language as Culture in U.S. Anthropology; Three Paradigms. *Current Anthropology*, 44 (3): 323-347.

• Eelen, G. ([2001] 2014). *A Critique of Politeness Theories*. London, New York: Routledge.

• Escandell Vidal, M. V. (2006). *Introducción a la pragmática*. Barcelona: Ariel Lingüística.

• Evans, V. (2007). *A Glossary of Cognitive Linguistics.* Edinburgh: Edinburgh University Press.

• Evans, V. & Green, M. (2006). *Cognitive Linguistics*. *An Introduction.* Edinburgh: Edinburgh University Press.

• Fairclough, N. (1989). *Language and power*. London and New York: Longman.

• Fairclough, N. & Wodak, R. (1997). Critical Discourse Analysis. In: van Dijk, T. (Ed.), *Discourse as Social Interaction*. London: Sage.

• Fauconnier, G. & Turner, M. (2002). *The Way We Think: Conceptual Blending and The Mind's Hidden Complexities*. New York: Basic Books.

• Filipović, J. (2009). *Moć reči. Ogledi iz kritičke sociolingvistike*. Beograd: Zadužbina Andrejević.

• Filipović, J. (2013). Perspectivas de género en el discurso escolar y educativo en España y en

Serbia. *Colindancias*, 4: 225-234.

• Filipović, J. (2015). *Transdisciplinary Approach to Language Study: The Complexity Theory Perspective*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

• Filipović, J. (u štampi). Standardnojezička kultura i ideologija standardnih varijeteta u formalnom obrazovanju u Srbiji i u Španiji u XXI veku. U: S. Gudurić (ur.) *Jezici i kulture u vremenu i prostoru 6*. Novi Sad: Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu.

• Geeraerts, D. & Cuyckens, H. (eds.). (2007). *The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics.* Oxford: Oxford University Press.

• Goodenough,W. (1957). *Cultural anthropology and linguistics.* Washington, DC: Georgetown University, pp. 167-173.

• Goodenough,W. (1971). *Culture, language and society*. Reading, MA: Addison-Wesley.

• Goodwin, R. (1999). *Personal relationships across cultures.* London: Routledge.

• Goffman, E. (1967). *Interaction ritual; essays on face-to-face behavior*. Garden City, N.Y: Doubleday.

• Hajmz, D. (1980). *Etnografija komunikacije*. Beograd: Beogradski izdavačko-grafički zavod. Biblioteka XX vek.

• Hart, C. & Lukeš, D. (eds.). (2007). *Cognitive Linguistics in Critical Discoure Analysis. Application and Theory.* UK: Cambridge Scholars Publishing.

• Holland, D. & Quinn, N. ([1987]1995). *Cultural Models in Language and Thought*. Cambridge: Cambridge University Press.

• Holland D. & Valsiner, J. (1988). Cognition, Symbols, and Vygotsky's Developmental Psychology. *Ethos*, 16 (3): 247-272.

• Hudson, R. A. (2001). *Sociolinguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.

• Klikovac, D. (2008). *Jezik i moć*. Beograd: Biblioteka XX vek.

• Kloskovska, A. (1981). *Sociologija kulture*. Beograd: Čigoja.

• Kövecses, Z. (2006). *Language, Mind, and Culture*. Oxford: Oxford University Press.

• Kronenfeld, D. B. (2005). Culture, Cultural Models, and the Division of Labor. *Cybernetics and Systems*, 36 (8): 817-845.

• Lakoff, R. (1973). The logic of politeness; or minding your p's and q's. *Papers from the Ninth Regional Meeting of the Chicago Linguistic Society*. Chicago: Chicago Linguistic Society, pp. 292-305.

• Lakoff, R. (1977). What can you do with words: Politeness, pragmatics and performatives. In: Rogers R., Wall R., Murphy J. (eds.), *Proceedings of the Texas Conference on Performatives, Presuppositions and Implicatures*, Arlington, VA., Center for Applied Linguistics, pp. 79-106.

• Lakoff, R. (1990). *Talking Power. The Politics of Language in Our Lives*. Glasgow: Harper Collins.

• Lakoff, R., Ide, S. (2005). *Broadening the horizon of linguistic politeness*. Philadelphia: John

Benjamins Publishing.
• Leech, G. N. (1983). *Principles of Pragmatics*. London and New York: Longman.
• Leech, G. N. (2014). *The Pragmatics of Politeness*. Oxford: Oxford University Press.
• Locher, M. A. (2004). *Power and Politeness in action: disagreements in oral communication*. Berlin, New York: M. de Gruyter.
• Locher, M. A. & Watts, R. J. (2005). Politeness theory and relational work. *Journal of Politeness Research*, 1: 9-33.
• Locher, M. A. (2006). Polite behaviour within relational work: the discursive approach to politeness. *Multilingua*, 25, 249-267.
• Locher, M.A. (2013). Politeness. In: Chapelle, C.E. (ed.), *The Encyclopedia of Applied Linguistics*, first edition. Blackwell Publishing Ltd.
• Mao, L. (1994). Beyond politeness theory: ”face“ revisited and renewed. *Journal of Pragmatics*, 21: 451-486.
• Martín Morillas, J. M. (1997). The Cultural Cognitive Model: A Programmatic Apllication. *Cuadernos de Filología Inglesa*, 6 (2): 53-64.
• Matsumoto, Y. (1988). Reexamination of the universality of face: politeness phenomena in Japanese. *Journal of Pragmatics*, 12: 403-404.
• Matsumoto, Y. (1989). Politeness and conversational universals-observations from Japanese. *Multilingua*, 8: 207-221.
• May, T. (2001). *Social Research: Issues, methods and process*. Buckingham: Open University Press.
• Meier, A. J. (1995). Defining politeness: Universality in appropriateness. *Language Sciences*, 17 (4), 345-56.
• Merriam, S. B. (1988). *Case study research in education: A qualitative approach*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
• Merrison, A. (2011). Doing-aphasia – are you with me?: Analysing face-work around issues of (non)-competence, In: LPRG (eds.), *Discursive Approaches to Politeness.* Berlin: Moutin de Gruyter.
• Mey, J. L. (2001). *Pragmatics. An Introduction*. UK: Blackwell Publishing.
• Meyerhoff, M. (2006). *Introducing Sociolinguistics*. Routledge: Taylor & Francis.
• Mills, S. (2011). Discursive approaches to politeness. In: LPRG (ed.) *Discursive approaches to politeness*. Berlin: Walter de Gruyter, 19-56.
• Morand, D. (1996). Dominance, deference and egalitarianism in organizational interaction: a sociolinguistic analysis of power and politeness, *Organization Science*, 7(5), 544-556.
• Morand, D. A. (2015). Language and Power: An Empirical Analysis of Linguistic Strategies Used in Superior-Subordinate Communication. *Journal of Organizational Behaviour*, 21(3): 235-248.
• Neuman, W. L. (2003). *Social Research Methods Qualitative and Quantitative Approaches*. Pearson Education: Boston.

• Norton, B. & Toohey, K. (2004). *Critical Pedagogies and and Language Learning*. UK: Cambridge University Press

• Pešić, M. (2007). *Sociologija*. Beograd: Univerzitet Singidunum.

• Portolés, J. (2014). *Pragmática para hispanistas*. Madrid: EDITORIAL SÍNTESIS.

• Radovanović, M. (1979). *Sociolingvistika*. Beograd: BIGZ.

• Rintel, E. (1981). Sociolinguistic variation and pragmatic ability: A look at learners, *International Journal of the Sociology of Language*, 27: 11-34.

• Reyes, G. (2009). *El abecé de la pragmática*. Madrid: Arco Libros.

• Riley, P. (2007). *Language, Culture and Identity. An Ethnolinguistic Perspective*. Advances in Sociolinguistics, London, New York: Continuum.

• Searle, J. R. (1977). Actos de habla indirectos, En: J. R. Searle y L. M. Valdés Villanueva (eds.), *Teorema: Revista Internacional de Filosofía*, Vol. 7, No. 1, Berkeley: Universidad de California, pp. 23-58.

• Searle, J. R. (1979). *Expression and Meaning. Studies in the Theory of Speech Acts*. Cambridge, London, New York, New Rochelle, Melbourne, Sydney: Cambridge University Press.

• Van Dijk, T. A. (1993). Principles of Critical Discourse Analysis. *Discourse and Society*, 4 (2), 249-283.

• Van Dijk, T. A. (1998). *Critical Discourse Analysis, (Second Draft)*. <http://www.mohamedrabeea.com/books/book1_1129.pdf>
Приступљено: 15.04.2017. године.

• Wierzbicka, A. (1991). *Cross-cultural pragmatics: The semantics of human interaction*. Berlin: Mouton de Gruyter.

• Wierzbicka, A. (2003). *Cross-cultural pragmatics: The semantics of human interaction* (2nd ed.). Berlin/New York: Mouton de Gruyter.

4. циљеви истраживања

Циљеви Циљ овог научног истраживања биће да испита академски дискурс који се одвија између професора/професорки универзитетâ и студената/студенткиња докторских академских студија, са фокусом на принципима учтивости који се користе у међусобној комуникацији као одраз когнитивних културних модела у Србији и Шпанији. Кроз компаративну интердисциплинарну анализу академског дискурса, ослањајући се на постулате критичке социолингвистике, когнитивне антропологије и критичке анализе дискурса, испитиваће се когнитивни културни модели који доводе до релативног статуса учесника у комуникацији, као и друштвена неједнакост која је у позадини коришћења учтивих структура у академском дискурсу. Истраживање ће имати и неколико специфичних циљева као што су препознавање истих или различитих модела комуникације у свакој од земаља, као и поређење културних модела узимајући у обзир контекст унутар ког функционишу. Још један специфичан циљ истраживања биће да се испита на који начин учтивост доживљавају професори/професорке, а на који студенти/студенткиње докторских академских студија из Србије и Шпаније.

Хипотезе На основу самих циљева истраживања, ауторка је дефинисала неколико кључних истраживачких питања: на који начин се користе принципи учтивости у комуникацији, да ли учесници/учеснице настоје да у међусобној комуникацији формулишу што учтивије исказе, да ли

студенти/студенткиње приступају комуникацији са професорима/професоркама са унапред осмишљеним фразама или воде спонтан дискурс, као и да ли професори/професорке настоје да увек сарађују током комуникације са студентима/студенткињама. Наведена истраживачка питања произашла су из веома значајног концепта у теорији учтивости, концепта „образа“ (енгл. face) који упућује на то да се приликом комуникације образ учесника у разговору може угрозити (енгл. face threatening strategies) или пак сачувати (енгл. face saving strategies), као и да се током комуникације образ манифестује кроз слику коју појединац жели да о њему имају други чланови друштва (в. Goffman, 1967; Brown & Levinson, 1987). С обзиром на то да су културни модели когнитивног карактера и да садрже све информације потребне за успешно деловање појединца у различитим комуникативним ситуацијама унутар једне говорне заједнице (Filipović, 2009: 112), полазна хипотеза овог истраживања јесте та да је употреба принципа учтивости у академском дискурсу одраз традиционалног когнитивног културног модела према коме се са професорима увек комуницира на учтив начин и где се студенти налазе у подређеном положају.

5. очекивани резултати

Очекује се да ће резултати спроведеног научног истраживања показати да ли су српска и шпанска академска заједница у подједнакој мери под утицајем традиционалних когнитивних културних модела, да ли је у обе заједнице присутан исти степен учтивости или је једна заједница пак традиционалнија од друге, у којој мери је дозвољено одступање и да ли се уопште одступа од традиционалних култуних модела приликом комуникације. Узете су у обзир ове две земље под претпоставком да деле исте друштвено-културне и патријархалне системе, тако да ће патријархални културни модели прожимати све домене друштвеног живота, самим тим и академску средину (Filipović, 2013: 226-227). Увид у стање у језичким образновинм политикама у Србији и Шпанији показује да је у обе државе на снази когнитивни културни модел стандардизације, те да су националистички модели стандардизације довели до стварања снажне идеологије стандарднојезичке културе (Filipović (u štampi)), стога се очекује да ће се користити стандарднојезичке форме током академске комуникације.

6. план рада

Уводни део овог рада биће посвећен прегледу и анализи досадашњих истраживања (когнитивних) културних модела и теорије учтивости. Након приказа теоријског дела рада, ауторка ће представити методолошки оквир истраживања. Приступ истраживању је интердисциплинарни. Биће спроведено компаративно емпиријско истраживање које ће се заснивати на постулатима критичке социолингвистике, когнитивне антропологије, као и критичке анализе дискурса. Помоћу квалитативних истраживачких метода, биће прикупљени и представљени добијени подаци.

7. методе истраживања

Будући да се овај рад бави једним значајним друштвеним аспектом, академском заједницом кроз коју се рефлектује однос друштвене моћи, ауторка сматра да ће квалитативна методологија бити најподеснија за изучавање и представљање феномена у фокусу рада, с обзиром на то да је феномене важно сагледати из перспективе учесника у истраживању. Квалитативни истраживачки приступ користи се када нас занима квалитет одређеног збивања и интеракција међу људима, а мање колико често и колико интензивно се неко понашање јавља. Акценат је управо на целовитом и детаљном опису одређене ситуације, тако да нам квалитативна метода пружа изобиље детаљних података о релативно малом броју случајева при чему се користе различити извори података. Одређена друштвена појава и објашњење стања разматрају се из неколико углова (Ajduković, 2007: 1-2). Популацију која се истражује представљају универзитетски професори/професорке и студенти/студенткиње докторских академских студија у Србији и Шпанији, на два универзитета. Као методолошки поступак за ово истраживање, одабрана је студија случаја (енгл. case study), будући да је реч о квалитативној истраживачкој методи помоћу које се прикупљају свеобухватне информације о једном или више појединачних случајева одређене групе или категорије појаве на основу којих се доносе закључци о свим случајевима исте категорије (Merriam, 1988). Како би се дошло до што прецизнијег сагледавања стања и што потпунијег описа приликом истраживања, биће примењен

методолошки поступак триангулације. Реч је о поступку који подразумева употребу различитих извора података, интеграцију различитих теорија и метода, са циљем да се дође до детаљнијег описа са више становишта размотреног и објашњеног стања одређене друштвене појаве (Ajduković, 2007; 2014). Током истраживања, како би се испитало садејство когнитивних културних модела и принципа учтивости, коришћене методе прикупљања података су следеће: присуство предавањима на докторским академским студијама где ће се вршити опсервација и направити аудио записи, полуструктурирани интервју, као и критичка анализа писаног академског дискурса који ће чинити имејлови размењивани између професора/професорки и студената/студенткиња докторских академских студија. Дакле, корпус истраживања ће представљати сви прикупљени записи из спонтаног дискурса током предавања, примери из интервјуа, сама интерпретација академског дискурса, као и имејлови.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ И КАНДИДАТА

На основу наведених података о кандидаткињи, Комисија констатује да је Јелена Ковач, мастер, подобна за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области критичке социолингвистике, когнитивне антропологије и критичке анализе дискурса.

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је др Јелена Филиповић подобна за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидаткиње Јелене Ковач и предложене теме докторске дисертације „Когнитивни културни модели и принципи учтивости у академском дискурсу: Србија и Шпанија као студије случаја“ а да се за менторку именује др Јелена Филиповић, редовна професорка Филолошког факултета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА
КОМИСИЈЕ

1. Др Јелена Филиповић, редовна професорка

2. Др Ана Кузмановић Јовановић, ванредна професорка

3. Др Драган Станојевић, доцент